

Hudební preference vysokoškolské mládeže ve světle sociologických výzkumů

Hudba v postmoderní společnosti (CORE010)

podzim 2022, 2. 11. 2022

1. Původ a historie výzkumů hudebnosti na našem území

- ▶ 1947 Československý ústav pro výzkum veřejného mínění
- ▶ 60. léta Karbusický, Kasan: Výzkum současné hudebnosti I. a II. (1963 a 1966)
 - ▶ zvukový dotazník
 - ▶ 25 ukázek (podruhé 16), úseky skladeb 15-50 s., 2 308 osob (podruhé 1 021)
 - ▶ doplňující dotazy (hudební vzdělání, preference poslechu médií, osobní data)
 - ▶ hodnotící škála: „mám rád - nevadí - nesnáším“
 - ▶ kategorie: věkové, vzdělanostní a pracovní
 - ▶ 1966 navíc: drobnější subkategorie, obnos za návštěvu produkce, emocionální náplň
- ▶ 2001 Mikuláš Bek: Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti
 - ▶ slovní dotazování
 - ▶ 1 067 respondentů, hodnotící škála 1 až 5 a procentuální vyjádření preferencí
- ▶ regionální výzkumy menšího rozsahu

Shrnutí výsledků

- ▶ hudba je častěji vnímána jako kulisa či prostředek relaxace než snaha o soustředěný poslech
- ▶ kladnější hodnocení hudby nonartificiální než artifciální
- ▶ s přibývajícím věkem roste zájem o artifciální hudbu
- ▶ s vyšším vzděláním (nejen hudebním) roste zájem o artifciální hudbu
- ▶ nejoblíbenějšími žánry jsou soudobá taneční hudba a hudba romantická, nejméně populární hudba komorní, opera nebo folklorní

2. Výzkumy hudebních preferencí VŠ studentů na KHV PdF MU z let 2012 - 2016

- ▶ 2012 - hudební preference vysokoškolské mládeže v ČR
 - ▶ 1 278 respondentů
 - ▶ dotazník: 33 hudebních ukázek, tříbodová hodnotící škála (rád - nevadí - nesnáším)
 - ▶ nejkladněji hodnocena rytmická, harmonická a motivační hudba
- ▶ 2013 - rozšíření na členské státy EU
 - ▶ stejná struktura dotazníku včetně totožných hudebních ukázek
 - ▶ 271 respondentů, výsledky potvrzeny
- ▶ 2014 - rozšíření na vybrané státy světa (členové ISME)
 - ▶ 202 zemí, 2 635 respondentů, z nich 1 011 ze států EU
 - ▶ metody a techniky zachovány z předchozích výzkumů

Shrnutí dosavadních výsledků z výzkumů na KHV (2012 - 2014)

- ▶ nejpreferovanější žánr je rock'n'roll a hudba Antonína Dvořáka
- ▶ nejméně populární je elektronická hudba a dechovka
- ▶ pro respondenty bylo všeobecně náročné identifikovat žánr (zejm. rock), nejsnáze identifikovatelný byl pro respondenty rock'n'roll a muzikál

Postoje vysokoškolských studentů v ČR k artificiální hudbě 20. století

- ▶ orientace záměrně pouze na artificiální (vážnou / klasickou) hudbu 20. století
- ▶ 2015 - Postoje vysokoškolských studentů v ČR k artificiální hudbě prvních dvou třetin 20. století
 - ▶ 2 213 respondentů
 - ▶ 10 hudebních ukázek
- ▶ 2016 - Postoje vysokoškolských studentů v ČR k artificiální hudbě poslední třetiny 20. století
 - ▶ 2 081 respondentů
 - ▶ stejně strukturovaný dotazník jak v předchozím roce
- ▶ Výsledky obou výzkumů (2015 a 2016):
 - ▶ v mnohem větší míře se projevil vliv hudebního vzdělání na identifikaci skladeb a na kladné hodnocení ukázek
 - ▶ většina respondentů se nepokusila o identifikaci skladatele (pokus pouze 6 %)

Problémy při sestavování zvukového dotazníku

- ▶ nutnost ostře definovat jednotlivé kategorie (např. co je to blues?) → minimalizace prostoru pro konfrontaci
- ▶ ukázky
 - ▶ výběr - co nejcharakterističtější hudební zástupci, maximální reprezentace daného oboru
 - ▶ autenticita - originální znění
 - ▶ délka
 - ▶ pořadí
 - ▶ vytržení z kontextu - odtržení od prostředí, ve kterém typ hudby slýcháme
 - ▶ ?

k zamyšlení: Co může ovlivnit naše vnímání hudby

- ▶ prostředí, atmosféra
- ▶ kvalita záznamu (u starších dotazníků)
- ▶ kvalita interpretace
- ▶ odhalení jména kapely / interpreta / dirigenta / ...
- ▶ předchozí zkušenost
- ▶ náhoda
- ▶ ?

Literatura

- *Hudební věda: historie a teorie oboru, jeho světový a český vývoj: celostátní vysokoškolská učebnice pro studující filozofických fakult univerzit, pedagogických fakult a akademií múzických umění. Díl II., část C., Disciplíny hudební vědy.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 516-540.
- KOTEK, Josef. Vývoj hudebního vkusu obyvatelstva ČSR po roce 1945. *Hudební věda.* Praha: ČSAV, 1978, s. 195-233.
- BEK, Mikuláš. *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti.* 1. vyd. Praha: KLP, 2003.
- KARBUSICKÝ, Vladimír a Jaroslav KASAN. *Výzkum současné hudebnosti.* Díl 1, Výzkum z roku 1963 a díl 2, Výzkum z roku 1965-66. Praha: Svoboda, 1969,
- DORUŽKA, Lubomír. Obliba malých žánrů a obecná hudebnost. *Hudební rozhledy.* Praha: Svoboda, 1965, č. 7 a 8.
- CEJP, Martin a Marie MAŘÍKOVÁ. *Postoje české veřejnosti k hudebnímu umění (závěrečná zpráva výzkumného úkolu).* Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1978.
- VALOVÝ, Evžen. Sémantický diferenciál ve výzkumu vnímání hudby žáky základních škol. *Musica viva in schola IV.* Brno: 1979, s. 97-112.
- KOŠTÁL, Jaroslav. Mínění české veřejnosti o hudbě a poslechové chování. *Hudební věda.* Praha: ČSAV, 1985, č. 4, s. 322-346.